

KVKK KAPSAMINDAKİ TEMEL KAVRAMLAR VE TANIMLAR

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinde kişisel verilerin korunmasına dair tanımlar açıklanmıştır. Sivil Toplum Kuruluşlarının KVKK kapsamındaki sorumluluğuna dair aşağıda verilecek olan bilgilerin daha yalın biçimde anlaşılabilmesi için öncelikle tanım ve kavramların bilinmesi faydalı olacaktır.

1- Kişisel Veri: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade eder. KVKK'nda yapılan bu tanım dolayısı ile tüzel kişilere ait veriler kişisel veri değildir.

Kişilerin ad ve soyadları, fotoğrafları, parmak izleri, e posta adresleri, güvenlik kamerasına yansıyan görüntüleri, kişilerin hobileri, inançları, siyasi görüşleri, aile ve sağlık bilgileri vb. veriler, kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler, kişisel veri kapsamında değerlendirilmektedir.

2- Açık Rıza: Belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızayı ifade eder. Açık rıza kavramının Kanuni tanımına bakıldığında bünyesinde üç şartı barındırdığı görülmektedir.

a- Belirli bir konuya ilişkin olmalıdır: Kişisel verinin hangi konulara ilişkin istendiği ve işleneceği biçim, rıza beyanında açıkça yer almalıdır. Misalen; "Kişisel verilerimin işlenmesini kabul ediyorum." şeklinde bir açık rıza beyanının herhangi bir hukuki geçerliliği bulunmamaktadır.

Açık rızanın yazılı şekilde alınması mecburi değildir. Elektronik ortamda veya sesli komutla alınması mümkündür. (İstisnalar bulunmaktadır.) Bunun yanında açık rızanın alındığına ilişkin ispat yükü veri sorumlusuna yüklenmiştir

b- Bilgilendirmeye dayanmalıdır: Veri sorumlusu, ilgili kişiyi elde edilecek kişisel verilerin hangi amaçla kullanılacağı ve verilmesi halinde açık rızanın sonuçları üzerine detaylı ve anlaşılır şekilde bilgilendirmelidir.

c- Rıza özgür irade ile açıklanmalıdır: İlgili kişi rıza beyanında bulunduğu anda verdiği rızanın sonuçları konusunda bilinçli olmalıdır ve kararı bizzat kendisi vermelidir. Kişinin fiil ehliyetinin bulunmadığı hallerde veya cebir, tehdit, hata ve hile gibi iradeyi sakatlayan durumların varlığı halinde özgür iradeden bahsedilemeyeceği için açık rıza da geçerli olmayacaktır. Yine açık rıza alınmasının hizmet ya da üründen yararlanmanın ön şartı olarak belirtildiği durumlarda da rızanın özgür irade ile verilmediği söylenebilecektir.

3- Anonim hale getirme: Kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hâle getirilmesini ifade eder. Yani eldeki veriler ile herhangi bir surette verinin kime ait olduğu anlaşılmıyorsa artık o veri anonim hale getirilmiş olacaktır.

4- İlgili Kişi: Kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi ifade eder. Bir sivil toplum kuruluşu içerisinde çalışanlar, gönüllüler, bağışçı ve yararlanıcı gerçek kişiler ilgili kişidir. Dikkat edilmelidir ki tüzel kişiye ait verinin herhangi bir gerçek kişiyi belirlenebilir kılması durumunda da bu veri kişisel veri kapsamında değerlendirilecektir.

5- Kişisel verilerin işlenmesi: Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi ifade eder.

STK'ların çokça yaptığı veri işleme faaliyetlerine örnek verilecek olursa; SMS göndermek, e-posta göndermek, çalışanlara ait özlük bilgilerini tutmak, başvuruları arşivlemek, kişisel verileri elektronik ortamda göndermek, verileri fiziksel veya dijital olarak 3. kişilerin erişimine açmak, silmek, anonim hale getirmek şeklindedir.

6- Veri işleyen: Veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.

7- Veri kayıt sistemi: Kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemini ifade eder.

8- Veri sorumlusu: Kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder. Bu kapsamda dernek ve vakıflar da

veri sorumlusu olabilir. Eđer veri işleme faaliyeti STK tarafından gerçekleştiriliyorsa, veri sorumlusu STK'nın tüzel kişiliğidir.

ÖZEL NİTELİKLİ KİŞİSEL VERİLER VE İŞLENME USUL VE ŞARTLARI

KVKK'da düzenlenen özel nitelikli veriler sınırlı sayıdadır. Buna göre; kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.

Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır. Bunun yanında sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması şarttır.

KVKK'da özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için farklı şartlar öngörülmüştür. Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için kural olarak ilgili kişinin açık rızası gerekmektedir. Alınacak rıza yazılı olmalı, kesin, açık ve belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayalı olmalı ve rıza özgür iradeyle açıklanmalıdır.

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ KVKK KAPSAMINDA YÜKÜMLÜLÜKLERİ

STK'ların KVKK'nın 10. maddesine göre aydınlatma yükümlülüğü bulunmaktadır. Aydınlatma yükümlülüğü, kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi tarafından veri sahiplerine bilgi verilmesidir.

6698 Sayılı KVKK Veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü

MADDE 10- (1) Kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, ilgili kişilere;

- a) Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği,
 - b) Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği,
 - c) İşlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabileceği,
 - ç) Kişisel veri toplamının yöntemi ve hukuki sebebi,
 - d) 11 inci maddede sayılan diğer hakları,
- konusunda bilgi vermekle yükümlüdür.

STK'LARIN ALMALARINI GEREKEN TEKNİK VE İDARİ TEDBİRLER

STK'ların topladıkları ve işledikleri kişisel verilerle ilgili olarak aldığı idari ve teknik tedbirlere de yer veren bir veri imha politikası hazırlamalıdır.

6698 Sayılı KVKK Veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler

MADDE 12:

(1) Veri sorumlusu;

- a) Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek,
- b) Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek,
- c) Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak,

amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır.

(2) Veri sorumlusu, kişisel verilerin kendi adına başka bir gerçek veya tüzel kişi tarafından işlenmesi hâlinde, birinci fıkrada belirtilen tedbirlerin alınması hususunda bu kişilerle birlikte müştereken sorumludur.

(3) Veri sorumlusu, kendi kurum veya kuruluşunda, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla gerekli denetimleri yapmak veya yaptırmak zorundadır.

(4) Veri sorumluları ile veri işleyen kişiler, öğrendikleri kişisel verileri bu Kanun hükümlerine aykırı olarak başkasına açıklayamaz ve işleme amacı dışında kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

(5) İşlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi hâlinde, veri sorumlusu bu durumu en kısa sürede ilgisine ve Kurula bildirir. Kurul, gerekmesi hâlinde bu durumu, kendi internet sitesinde ya da uygun göreceği başka bir yöntemle ilan edebilir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12. Maddesi uyarınca veri sorumlularına, işledikleri kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini, bu verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini ve bu verilerin muhafazasının

sağlanması konusunda her türlü teknik ve idari tedbiri alma yükümlülüğü yüklenmiştir. Bu kapsamda veri sorumlularının alması gereken tedbirleri idari tedbirler ve teknik tedbirler olarak ikiye ayırmak gerekecektir.

A) Kişisel Veri Güvenliğine İlişkin İdari Tedbirler

Mevcut Risk ve Tehditlerin Belirlenmesi

Çalışanların Eğitilmesi ve Farkındalık Çalışmaları

Kişisel Veri Güvenliği Politika ve Prosedürlerinin Belirlenmesi

Kişisel Verilerin Mümkün Olduğunca Azaltılması

Veri İşleyenlerle İlişkilerin Yönetimi

Zira Kanun'un 12. Maddesi uyarınca veri işleyenler de kişisel verilerin güvenliğinin sağlanmasında veri sorumlusuyla birlikte müştereken sorumludur. Bu kapsamda veri işleyenlerle, kişisel verilerin korunacağına ilişkin sözleşmeler imzalanmalı, veri işleyenden veri sorumlusunun emir ve talimatları doğrultusunda veri işleyeceği, verileri Kanun'a uygun olarak koruyacağı noktasında taahhüt alınmalıdır.

B) Kişisel Veri Güvenliğine İlişkin Teknik Tedbirler

Siber Güvenliğin Sağlanması

Kişisel Veri Güvenliğinin Takibi

Kişisel Veri İçeren Ortamların Güvenliğinin Sağlanması

Kişisel Verilerin Bulutta Depolanması

Bilgi Teknolojileri Sistemleri Tedariki Geliştirme ve Bakımı

Kişisel Verilerin Yedeklenmesi

VERBİS YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Kurulun 09/06/2021 tarihli ve 2021/571 sayılı kararı ile;

- 22/04/2020 tarihli ve 2020/315 sayılı Karar ile değişik 02/04/2018 tarihli 2018/32 sayılı Kurul Kararında yer alan “*yalnızca ilgili mevzuat ve amaçlarına uygun, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak üzere kişisel veri işleyen Türkiye’de yerleşik dernek, vakıf ve sendikalar*” ifadesinin “*yalnızca ilgili mevzuat ve amaçlarına uygun, faaliyet alanlarıyla sınırlı*

olmak üzere kişisel veri işleyen Türkiye’de yerleşik dernek, vakıf ve sendikalardan kendisine bağlı herhangi bir iktisadi işletmesi bulunmayanlar” olarak değiştirilmesine,

- Yalnızca ilgili mevzuat ve amaçlarına uygun, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak üzere kişisel veri işleyen Türkiye’de yerleşik dernek, vakıf ve sendikalardan kendisine bağlı herhangi bir iktisadi işletmesi bulunanların Sicile kayıt olmaları ile Sicile kayıtları esnasında yalnızca iktisadi işletmelerin faaliyetlerine ilişkin bilgi girişi yapmalarının gerektiğine,
- Anılan Kararın Kurum internet sayfası ve Resmi Gazetede yayımlanmasına

karar verilmiştir.

Dolayısıyla kendi faaliyetleri içerisinde kişisel veri işleyen Dernekler VERBİS kaydı yaptırmak zorunda değil iken, iktisadi işletmesi bulunanların sicile kayıt olmaları gerektiği belirtilmiştir. Bu kayıt işleminde de sadece iktisadi işletmeye ilişkin veri girişi yapmaları gerektiği karar altına alınmıştır.

6698 Sayılı KVKK UYARINCA DERBİS

DERBİS (Dernekler Bilgi Sistemi) mevzuat gereği derneklerin vermekle yükümlü oldukları her türlü bildirim ve beyannamelerin elektronik ortamda verilmesi, bürokratik işlemlerin azaltılarak vatandaşın işlerinin kolaylaştırılması, istatistiki bilgilerin kısa sürede sorgulanarak raporlanması amaçlanarak oluşturulmuştur.

Dernekler Yönetmeliği’nin Madde 83/8: “*Dernek Beyannamesinin ‘Üye ve Çalışan Bilgileri’ başlıklı üçüncü bölümünün 1’inci sorusundaki ‘1.2.Gerçek Kişi Üyelerin:’ ve ‘1.3.Tüzel Kişi Üyelerin:’ alt başlıklı tablolarında belirtilmesi istenilen bilgiler, dernek üyeliğine kabul edilme veya üyelikten çıkma ya da çıkarılma veya üyeliğin kendiliğinden sona ermesi durumlarında, birinci fıkrada belirtilen beyanname verme süresi beklenmeksizin işlem tarihini izleyen 30 gün içinde Dernekler Bilgi Sistemi (DERBİS) üzerinden bildirilir. DERBİS kullanıcı olmayan dernekler bu bilgileri aynı usul ve süre içinde mülki idare amirliğine yazılı olarak bildirirler.*” denilerek derneklerin üye ve çalışan bilgilerini DERBİS üzerinden bildirmesi zorunlu tutulmuştur.

DERBİS üzerinden bildirilmesi gereken bilgiler kişisel verilerdir ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’na tabidir. Bu sebeple sisteme aktarım esnasında yapılan kişisel veri işleme faaliyetinin de Kanun’a uygun olarak yapılması gerekmektedir. Kişisel veriler; açık rıza, kanunlarda açıkça öngörülmesi, fiili

imkânsızlık, bir sözleşmenin kurulması ve ifası, veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünün yerine getirilmesi, ilgili kişi tarafından alenileştirilmiş olması, bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması ile veri sorumlusunun meşru menfaati şartlarıyla işlenebilmektedir. DERBİS'e bildirim yapma yükümlülüğü de derneklere, Dernekler Yönetmeliği ile bir hukuki yükümlülük olarak yüklenmiş olduğundan, veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünün yerine getirilmesi şartına dayalı olarak açık rıza alınmadan yapılabilecek bir veri işleme faaliyeti olarak değerlendirilecektir.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KANUNA MUHALEFET / KABAHAHAT VE CEZALAR

1-) Kişisel Verilere İlişkin Suç ve Cezalar

Kişisel verilere ilişkin suç ve cezalar Türk Ceza Kanunu'nun 135 ila 140. maddelerinde düzenlenmiş olmakla şu şekildedir;

Kişisel verilerin kaydedilmesi Madde 135:

(1) Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Kişisel verinin, kişilerin siyasi, felsefi veya dini görüşlerine, ırki kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlaki eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin olması durumunda birinci fıkra uyarınca verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme Madde 136:

(1) Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Nitelikli haller Madde 137:

(1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların; a) Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle, b) Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle, İşlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Verileri yok etmeme Madde 138:

(1) Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlara görevlerini yerine getirmediklerinde bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

Şikâyet Madde 139:

(1) Kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme hariç, bu bölümde yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması Madde 140:

(1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

2-) Kişisel Verilere İlişkin Kabahatler

Suç kavramından daha hafif hukuka aykırı eylemler olarak tanımlanan kabahatlerin yaptırımını idari yaptırım şeklindedir. KVKK' da doğrudan kabahatlere ilişkin düzenleme yer almakta olup, Kanun'un 18. Maddesinde bu konuya yer almaktadır. Şu şekildedir;

Madde 18: Bu Kanunun;

- a) 10'uncu maddesinde öngörülen aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 5.000 Türk lirasından 100.000 Türk lirasına kadar,
- b) 12'nci maddesinde öngörülen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında 15.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,
- c) 15'inci maddesi uyarınca Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında 25.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar, idari para cezası verilir.
- ç) 16'ncı maddesinde öngörülen Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında 20.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.

(2) Bu maddede öngörülen idari para cezaları veri sorumlusu olan gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanır.

KVKK 2021 YILI İDARİ PARA CEZALARI

Aydınlatma yükümlülüğüne aykırılık cezası: 9.834 TL – 196.686 TL

Veri güvenliğine ilişkin yükümlülüğe aykırılık cezası: 29.503 TL – 1.966.86 TL

VERBİS'e kayıt yükümlülüğüne aykırılık cezası: 39.337 TL – 1.966.862 TL

Kurul tarafından verilen kararları yerine getirme yükümlülüğüne aykırılık cezası: 49.172 TL – 1.966.862 TL

Av Emrah ŞAHİN
Stj Av Ebru KURT